

Kovács János Mátyás

Jelentkezem alássan

Fiatalos diplomás vagyok, számos társadalomtudományba belekontárkodtam már, s papírom van arról, igaz, még időszámítás előttről, hogy polgári elhajló lennék. Bár jó néhány esztendeje ideiglenesen nem tartózkodom hazánkban, hiába is tagadnám: mind erősebben vonz a hon. Kivált ha szegény kormányom is folyton azt üzeni, hogy szüksége van rám is, mint minden határon túli magyarra.

Már tavaly felcsillant a remény, hogy – ha még nem alvadt meg minden kádári struktúra – Schmidt Mária historika lábaihoz kuporodhatom egy, a 20. századot valahára egyensúlyosan tanulmányozó intézetben. Mikor megneszeltem, hogy a tudomány új szentélyét a fővárosban, a XII. kerületben, a Határőr út menti nyomornegyedben találok, rögtön éreztem, budai vagyok. Elhatároztam: sürgősen beadok egy pályázatot Deconstructing Francia Kiss Mihály címmel, esetleg a biztonság kedvéért egy másikat is, mely a Szálasi és a baby boom címet viselte volna. A távolból úgy rémlett ugyanis, hogy egyensúlyon nemzeti sorskérdéseink úgymond korszerű feldolgozását kell érteni. Mérges is voltam egy kicsit. Amikor visszaírtak, hogy őket inkább az érdekelné, számolja már ki valaki, kéttizedes pontossággal, ha lehet, hányszor több volt is a halandó a gulágon, mint a kácatben, tudtam, jó helyen járok. Ám ember tervez. Az intézet első menetben alig kapott pár tucat milliót a fukar költségvetéstől, így tapintatlannak éreztem volna, ha ajtóstul rontok a villába.

Esélyeim határozottan javulni látszanak. A Fidesz közeli diszciplína – a német Zeitgeschichtének mondaná –, nevére rácáfolva, bátran szalad előre az időben. Olvasom, hogy Schmidt Mária önzetlen gyámolításával, Fricz Tamás független politológus személyében megalakult a 21. század történelmét pásztázó – jövőkutató – intézet, mely tárt karokkal vár mindenkit, aki gyűlöli a diktatúrát. Meg az elmaradhatatlan mosolyt az úrbánusok szája szélén. Elegáns megoldásnak tartom, hogy a messze jövőendő fényeit egy bérháznyi kis múzeum meghitt homályából figyelik majd a kiválasztottak, köztük talán egykor én is. Az épületet Rockenbauer Különkeret Zoltánnak sikerült megvásárolnia a részünkre alig 500 millióért. Kitűnően tette. Férfierő kellett hozzá, szilaj tollvonás, szembenézés a jövővel. Sőt dacolás a hely szellemével, ott a Gróf Népköztársaság úton, ahol anno az ÁVH tobzódott – tudvalevő: a vérszomjas Bauer Tamás vezetésével.

A tudományt hitem szerint iskolateremtő egyéniségek vonzólják előre fáradságos munkával. Ezért is fogadtam kitörő örömmel a hírt, miszerint Hankiss Ágnes, klinikai gyermekpszichológus hamarost a Károlyi-palotába költözik, szájára veszi Hamvas Béla nevét, egyszersmind akarva-akaratlan irodalmi múzeumot is igazgat majd. Már régen így kellett volna tennie, leghamarább akkor, amikor – oh, azok a kegyetlen nyolcvanas évek! – Bethlen Gáborról szóló könyve segítségével szerettette meg számos honfitársunkkal a méltatlanul üldözött Kádár Jánost. Akarva-akaratlan. Ha a távoli Andrassy úton ne adj' isten

nem kellenék, minden bizonnyal befogad majd e kultúrakutató lelkes kis csapat a Belvárosban. Úgy érzem, a kultúráért még művelődni is hajlandó volnék. Előre leszögezem viszont, hogy szobakukac nem leszek. Mert a környezetet is szerfőlött imádom, különösen ha feltétele derék közalapítványba szerveződik (bűdzse: másfél milliárd, helyszín: Teller Ede autópálya). Mondják, Elek István, foglalkozására nézve „lélek lép a lajtörjén”, lehel majd életet az anyatermészetbe. Ugye, lesz múzeum is? Kérdésemre sajnos még nem kaptam Választ.

Szívesen pályáznék, én, a külföldi szakadt, a Környezetgazdálkodási Intézet néhány lukratív állására is, de képtelen vagyok ellenállni a kísértésnek, hogy vissza ne siessek második alma materem, a Magyar Tudományos Akadémia kebelére. Halom ugyanis, hogy Glatz Ferencet, a História című folyóirat avatott szerkesztőjét oly sok hányattatás után az őt megillető poszt-ra emelte az általa elnökölt testület. A kietlen Várnegyed apró háztömbje ad otthont a nyolc akadémiai intézetet összefogó, új Társadalomkutató Központnak, melyet a friss igazgató – laza munkakapcsolatban az MTA elnökével – grátisz felügyel majd. Leendő beosztottai kényszerítették, hosszan hezitált, félt, hibázik pénzügyi szakértelme a magas álláshoz, de lehurrogták. Nem volt mit tennie – elvállalta. Önfeláldozó döntése azonban, legyen bármily nemes, sajnos rosszindulatú híreszteléseken alapul. Jelentem, még nem tervezzük az Akadémia gleichschaltolását. Egyelőre osztozkodunk.

(A szerző Bécsben élő közgazdász)

Marinov Péter

Amszterdam szelleme

A Heves Megyei Bíróság a minap, másodfokon, egy „természeteleni fajtalansággal” vádolt személy ügyében felfüggesztette eljárását, és a jogszabály alkotmányellenességének megállapítására az Alkotmánybírósághoz (AB) fordult. Ami a hírből igazán érdekes: most először történt Magyarországon, hogy bírósági eljárás során a védekezésben olyan, az Európai Unió (EU) jogi normáit bemutató, egy (a Háttér nevű) kisebbségvédő szervezet által készített könyvet is felhasználtak, amely részletesen taglalja az EU diszkriminációt tiltó szabályait. Más szempontból az eset nem egyedülálló. Még 1998-ban – precedenst teremtve – hasonló ügyben a budapesti II–III. kerületi bíróság a Heves megyei bírág által most alkalmazott módon járt el.

A büntető törvénykönyv meghatározása szerint azonos neműek esetében büntetendő cselekmény, ha nagykorú személy 18 év alattival létesít kapcsolatot. A heteroszexuális viszonyban ez az úgynevezett beleegyezési korhatár 14 év. A másodfokú bíróság, elfogadva a vádlott érvelését és elismerve saját törvényi kötelezettségét, az alkotmányba ütköző különbségtétel miatt döntött az eljárás felfüggesztése mellett. Ezzel felhívja elsősorban a magyar törvényhozás és a bíróságok figyelmét a hazai jogrendszerben rejlő hiányosságokra és ellentmondásokra, így az EU tagországi által elfogadott és 1999. május 1-jén érvénybe lépett, amszterdami szerződés néven ismertté vált szabályrendszerre is. Amely azért számít nagy előrelépésnek az európai demokráciák